

FONÈTICA APLICADA A LA PATOLOGIA DEL LLENGUATGE 23893

Professores: Carlota Faixa cfaixa@santpau.es
Maria Isabel Navarro

OBJECTIUS

En acabar el curs, l'alumne haurà d'haver assolit els següents objectius:

1. Conèixer i saber identificar i analitzar les característiques articulatòries i acústiques dels sons de la parla, especialment de la llengua catalana i castellana.
2. Conèixer els processos fonològics que caracteritzen la llengua catalana i castellana.
3. Saber transcriure fonèticament mostres de parla no patològica i patològica emprant l'Alfabet Fonètic Internacional (AFI) i extensions dirigides a la transcripció de la parla patològica (extAFI).
4. Conèixer i saber identificar i analitzar les característiques articulatòries típiques d'algunes alteracions de la parla.
5. Saber interpretar la informació acústica de les representacions de la parla patològica.

TEMARI

1. **Fonètica.** Aplicacions de la fonètica i la fonologia a la logopèdia. Aplicacions específiques de les tres branques de la fonètica: articulatòria, acústica i perceptiva.
2. **Fonètica articulatòria.** Observació i classificació articulatòria dels segments. Classificació de les vocals i de les consonants. Tècniques instrumentals d'anàlisi articulatòria. Trets suprasegmentals: accent, ritme i entonació. Sons en contacte: la coarticulació.
3. **Fonètica acústica.** Correlats acústics-articulatoris. Paràmetres de caracterització dels sons. Representacions d'un so: oscil·lograma, espectre i espectrograma. Característiques acústiques de les vocals i les consonants del català i el castellà. Característiques acústiques dels elements suprasegmentals. Software d'anàlisi acústica.
4. **La transcripció fonètica.** L'Alfabet Fonètic Internacional (AFI). La transcripció fonètica del català i el castellà. La transcripció fonètica de la parla patològica. L'AFI ampliat.
5. **Fonologia.** La derivació fonològica: forma subjacent i forma fonètica. Criteris de delimitació de la forma subjacent. La formulació i el mode d'aplicació dels processos fonològics. Processos fonològics del català i del castellà.
6. **Exploració i anàlisi de parla patològica.** L'obtenció de mostres de parla. Anàlisi i valoració de la parla. Trastorns fonètics i trastorns fonològics.
7. **La parla patològica.** Patrons típics de pronúncia i característiques fonètiques de la parla de diferents patologies. Trastorns en la fonació, l'articulació i la prosòdia. Característiques i anàlisi dels trastorns fonètics i fonològics en:
 - dislàlia evolutiva (simple i múltiple)
 - afàsies
 - disàrtries
 - disglòssies
 - deficiències auditives.

PRÀCTIQUES

Les pràctiques estan dirigides a l'aprenentatge de l'ús de diferents tècniques i instruments d'anàlisi fonètica per a la descripció, diagnosi i reeducació de les patologies de la parla. Les pràctiques inclouran:

- a) Exercicis de fonètica articulatòria: identificació, descripció i classificació articulatòria. Ús de talls sagitals per a la representació articulatòria patològica i no patològica.
- b) Exercicis de fonètica acústica: identificació de característiques fonètiques a partir de l'anàlisi espectrogràfica. Anàlisi de característiques acústiques de la parla no patològica i patològica.
- c) Exercicis de transcripció fonètica de parla no patològica i parla patològica (en català i castellà). Transcripció de protocols de repetició, parla dirigida i espontània.

AVALUACIÓ

L'avaluació final s'efectuarà tenint en compte aquests dos paràmetres:

- 1) Avaluació continuada amb els exercicis realitzats a les sessions de pràctiques (40%).
- 2) Examen final, que consistirà en preguntes curtes de caràcter teòrico-pràctic i en l'anàlisi de dos casos clínics (60%).

Per a l'avaluació continuada, serà imprescindible presentar com a mínim el 80% de les pràctiques.

Caldrà aprovar ambdues parts per separat per aprovar l'assignatura; en la segona convocatòria, només caldrà recuperar la part que s'hagi suspès.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

TEMES 1-5:

- BALL, M. (1995) *Phonetics for Speech Pathology*. Londres: Whurr Publishers.
- BONET, E.; LLORET, M.R.; MASCARÓ, J. (1997) *Manual de transcripció fonètica*. Bellaterra: Servei de Publicacions. Universitat Autònoma de Barcelona.
- BONET, E.; LLORET, M.R. (1998) *Fonologia catalana*. Barcelona: Ariel.
- LLORET, M. R. (1998) "L'ús de l'Alfabet Fonètic Internacional (AFI)" dins Pradilla (ed.) *El món dels sons*. Benicarló: Edicions Alambor, 79-96.
- MARTÍNEZ-CELDRÁN, E. (1998). *Análisis espectrográfico de los sonidos del habla*. Barcelona: Ariel.
- PRIETO, P. (2003). *Fonètica i fonologia catalanes*. Barcelona: EdiUOC.
- QUILIS, A. (1991). *El comentario fonológico y fonético de textos. Teoría y práctica*. Madrid: Arco Libros.
- RECASENS, D. (1993) *Fonètica i fonologia*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

TEMES 6-7:

- BERMÚDEZ, R. (2003) *Exploración clínica de los trastornos de la voz, el habla y la audición. Pautas y protocolos asistenciales*. Ediciones Aljibe.
- BOSCH, L. (2004) *Evaluación fonológica del habla infantil*. Barcelona: Masson.
- CUETOS-VEGA (2001) *Evaluación y rehabilitación de las afasias*. Madrid: Panamericana.
- GUIXÀ, J. (ed.) (1999) *L'exploració del llenguatge en el nen*. Barcelona: Escola de Patologia del Llenguatge. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.
- MASSANA, M. (2003) *Tractament i prevenció de la dislàlia*. Barcelona: Escola de Patologia del Llenguatge. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.
- MONFORT, M. (1989) *Registro fonológico inducido*. Madrid: CEPE.
- VILLEGAS, F. (2004) *Manual de logopedia. Evaluación e intervención de las dificultades fonológicas*. Madrid: Pirámide.